

ISSN:2181-1458

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS
TA‘LIM VAZIRLIGI**

**NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI**

**НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК НАМАНГАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

**SCIENTIFIC BULLETIN OF
NAMANGAN STATE UNIVERSITY**

namdu.uz ilmiy@inbox.uz

[Namdu_ilmiybolim](#)

ISSN:2181-0427

2022

4

Бош муҳаррир: Наманган давлат университети ректори С.Т.Тургунов

Масъул муҳаррир: Илмий ишлар ва инновациялар бўйича проректор М.Р.Қодирхонов

Масъул муҳаррир ўринбосари: Илмий тадқиқот ва илмий педагогик кадрлар тайёрлаш бўлими бошлиги Д.Дехқонов

ТАҲРИРҲАЙЪАТИ

Физика-математика фанлари: акад. С.Зайнобиддинов, акад. А.Аъзамов, ф-м.ф.д., доц. М.Тўхтасинов, ф-м.ф.д., проф. Б.Саматов, ф-м.ф.д., доц. Р.Хакимов, ф-м.ф.д. М.Рахматуллаев.

Кимё фанлари: акад.С.Рашидова, акад. А.Тўраев, акад. С.Нигматов, к.ф.д., проф.Ш.Абдуллаев, к.ф.д., проф. Т.Азизов.

Биология фанлари: акад. К.Тожибаев, акад. Р.Собиров, б.ф.д. доц.А.Баташов, б.ф.д. Н.Абдурахмонов.

Техника фанлари: - т.ф.д., проф. А.Умаров, т.ф.д., проф. С.Юнусов.

Қишлоқ хўжалиги фанлари: – г.ф.д., доц. Б.Камалов, к-х.ф.н., доц. А.Қазақов.

Тарих фанлари: – акад. А.Асқаров, с.ф.д., проф. Т.Файзуллаев, тар.ф.д, проф. А.Расулов, тар.ф.д., проф. У.Абдуллаев.

Иқтисодиёт фанлари: – и.ф.д., проф.Н.Махмудов, и.ф.д., проф.О.Одилов.

Фалсафа фанлари: –ф.ф.д., проф. М.Исмоилов, ф.ф.н., О.Маматов, PhD Р.Замилова.

Филология фанлари: – акад. Н.Каримов, фил.ф.д., проф.С.Аширбоев, фил.ф.д., проф. Н.Улуқов, фил.ф.д., проф. Ҳ.Усманова. фил.ф.д., проф. Б.Тухлиев, фил.ф.н, доц.М. Сулаймонов.

География фанлари: - г.ф.д., доц. Б.Камалов, г.ф.д., проф.А.Нигматов.

Педагогика фанлари: - п.ф.д., проф. У.Иноят, п.ф.д., проф. Б.Ходжаев, п.ф.д., п.ф.д., проф. Н.Эркабоева, п.ф.д., проф.Ш.Хонкелдиев, п.ф.д., проф Ў.Асқарова, п.ф.н., доц. М.Нишонов, PhD П.Лутфуллаев.

Тиббиёт фанлари: – б.ф.д. Ғ.Абдуллаев, тиб.ф.н., доц. С.Болтабоев.

Психология фанлари – п.ф.д., проф З.Нишанова, п.ф.н., доц. М.Махсудова

Техник муҳаррир: [Н.Юсунов](#)

Таҳририят манзили: Наманган шаҳри, Уйчи кўчаси, 316-уй.

Тел: (0369)227-01-44, 227-06-12 **Факс:** (0369)227-07-61 **e-mail:** ilmiy@inbox.uz

Ушбу журнал 2019 йилдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссияси Раёсати қарори билан физика-математика, кимё, биология, фалсафа, филология ва педагогика фанлари бўйича Олий аттестация комиссиясининг диссертациялар асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатида киритилган.

“НамДУ илмий ахборотномаси–Научный вестник НамГУ” журнали Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг 17.05.2016 йилдаги 08-0075 рақамли гувоҳномаси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги (АОКА) томонидан 2020 йил 29 август куни 1106-сонли гувоҳнома га биноан чоп этилади. “НамДУ Илмий Ахборотномаси” электрон нашр сифатида ҳалқаро стандарт туркум рақами (ISSN-2181-1458)га эга НамДУ Илмий-техникавий Кенгашининг 11.04.2022 йилдаги кенгайтирилган йиғилишида муҳокама қилиниб, илмий тўплам сифатида чоп этишга рухсат этилган (**Баённома № 4**). Мақолаларнинг илмий савияси ва келтирилган маълумотлар учун муаллифлар жавобгар ҳисобланади.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Löffler, Renate: Spiele im Englischunterricht. München: Urban und Schwarzenberg
2. Mattes, Wolfgang: Methoden für den Unterricht. 75 kompakte Übersichten für Lehrende und Lernende. Braunschweig: Schöningh. ISBN 3-14-023815-0
3. Weskamp, Ralf: Aufgaben im fremdsprachlichen Unterricht. In: Praxis Fremdsprachenunterricht. 3/2004.
4. https://deutsch-lernen.zum.de/wiki/Kategorie:Methoden_und_Spiele

YOSHLARNI BAG'RIKENGLIK RUHIDA TARBIYALASH DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA.

Samadova Sarvinoz Samad qizi

Buxoro davlat universiteti "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi" kafedrası p.f.f.d. (PhD).

sarvinoz56646@gmail.com

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada yoshlarni bag'rikenglik ruhida tarbiyalash bugungi globallashuv davrida dolzarb pedagogik muammo ekanligi va masalaga katta e'tibor berilib, ta'lim sohasida yoshlarni bag'rikenglik ruhida tarbiyalashda olib borilayotgan va olib borilishi kerak bo'lgan faoliyatlar haqida fikr yuritilgan.*

***Kalit so'zlar:** yoshlar tarbiyasi, pedagogika, bag'rikenglik, "Bag'rikenglik pedagogikasi", ta'lim tizimi, milliy an'analar.*

EDUCATING YOUTH IN THE SPIRIT OF TOLERANCE AS AN URGENT PEDAGOGICAL TASK

Samadova Sarvinoz Samad qizi

Bukhara state university, PhD of the chair of "National idea, basics of spirituality and legal education"

sarvinoz56646@gmail.com

***Annotation:** this article focuses on the fact that educating young people in the spirit of tolerance is a pressing pedagogical problem in today's globalisation era and the issue is of great importance and focuses on the activities carried out and should be carried out in educating young people in the spirit of tolerance in the field of Education.*

***Keywords:** youth education, pedagogy, tolerance, "pedagogy of tolerance", education system, national traditions.*

ВОСПИТАНИЕ МОЛОДЕЖИ В ДУХЕ ТОЛЕРАНТНОСТИ КАК АКТУАЛЬНАЯ ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

Бухарский государственный университет, PhD кафедры "Национальная идея, основы духовности и правового обучения".

sarvinoz56646@gmail.com

Аннотация: В данной статье основное внимание уделяется тому факту, что воспитание молодежи в духе толерантности является актуальной педагогической проблемой в современную эпоху глобализации, и этот вопрос имеет большое значение, и основное внимание уделяется мероприятиям, которые проводятся и должны проводиться по воспитанию молодежи в духе толерантности в области образования.

Ключевые слова: воспитание молодежи, педагогика, толерантность, «педагогика толерантности», система воспитания, национальные традиции.

Bag'rikenglik — ko'p ma'noli tushunchadir, shu sababli uni falsafiy, tarixiy, adabiy, diniy, siyosiy va shu kabi nuqtai nazarlardan ko'rib chiqish mumkin. Har qanday holatda ham bag'rikenglik tarbiyasi insonning muayyan sharoitdagi muayyan fe'l-atvorini ishlab chiqishdan iborat.

Bag'rikenglikni pedagogik nuqtai nazardan ko'rib chiqish, ayniqsa dolzarb masala hisoblanadi.

Shu munosabat bilan ta'limning madaniy bunyod etuvchilik ahamiyatini tiklash, o'quvchilarni milliy an'analar va mintaqaviy xususiyatlar asosida tarbiyalab voyaga etkazish, hozirgi ta'lim tizimining eng muhim vazifasidir. Endilikda ko'p madaniyatli ta'lim makonini vujudga keltirish muammosi ta'limning barcha bosqichlarida: maktabgacha tarbiya, maktab tarbiyasi, oliy o'quv yurti tarbiyasi darajasida hal etilmoqda. Ayni oliy o'quv yurtlarida turli millatlarga mansub yigit va qizlar birgalikda ta'lim olishi sababli, bu joylardan bag'rikenglik tarbiyasiga e'tiborni kuchaytirish zarur.

Mamlakatdagi zamonaviy ta'limning mazmuni jamiyatning umumiy va kasb-hunar madaniyati sohasida jahon darajasidagi fuqaroni kamol toptirishni ta'minlashi lozim. O'zbekistonning hozirgi jamiyati ko'p millatli va ko'p madaniyatli ekanligi sababli pedagogika fani va ta'lim tizimi oldida bu yerdagi turli madaniyatlarning tinch-totuv yashab, bir-birini boyitib borishi vazifalari bilan bog'liq bo'lgan nazariy va amaliy muammolarning butun bir majmuasi ko'ndalang bo'lib turibdi.

Bu maqsadga erishmoq uchun jamiyatda psixologlar, pedagoglar, siyosatshunoslar, tarixchilar, sotsiologlar, madaniyatshunoslar, faylasuflar va shu kabi olimlarning birgalikdagi kuch-g'ayratlari bilan ijobiy bag'rikenglik munosabatlarini shakllantirish borasida aniq maqsadni ko'zlovchi ta'lim strategiyasini amalga oshirish zarur bo'ladi. Bu strategiya o'quv jarayoni orqali ta'lim jamoalarida hayrixohlik muhitini yaratish orqali irqchilik, shovinizm, ekstremizm, ksenofobiyaning har qanday ko'rinishlarini bartaraf etishi, turli etnoslarga mansub bo'lgan o'quvchilarni birlashtiradigan sohalarga (madaniy merosga, fan, san'at, davlatni rivojlantirishga qo'shiladigan hissaga; xarakterning ijobiy xislatlariga) e'tiborni kuchaytirish kerak. Boshqa kishilarga hurmat va ochiq ko'ngillik bilan munosabatda bo'lish, bir-biridan farq qiladigan madaniy, diniy va ijtimoiy muhitlardagi kishilar hayotining xilma-xilligini tushunish ruhini singdirish zarur.

Modomiki shunday ekan, ta'lim-tarbiya jarayonida bolalarda bag'rikenglik qarashlarini rivojlantirish, ularga har bir kishining or-nomusi, nafsoniyat chegarasi borligini tushuntirish, shu chegaradan o'tish uni xafa qilishi va hatto ranjitishi muhimligini ta'kidlash kerak. Xalqlar va hatto odamlar o'rtasidagi adovat ko'pincha ana shu chegarani buzishdan kelib chiqadi. Odamlar turli madaniyatlarga mansub bo'lganliklari uchun ularning urf-odatlarini ham har xil bo'ladi. Ijobiy va salbiy madaniyatlar yo'q, ularning har biri noyob va betakror bo'lib, go'dak aynan mana shularni uqib olishiga yordam berish kerak.

Bag'rikenglik - o'zga kishilarning boshqacha ekanligini, tanasining rangi, ko'z tuzilishi bir-biridan farq qilishini hurmat qilish ham demakdir.

Bag'rikeng bo'lish o'zgaralar qanday bo'lsa, shundayligicha qabul qilish va ular ham yashash huquqiga ega ekanligini anglash demakdir. Turli ta'lim va tarbiya muassasalari bu jarayonga qo'shiladilar, zero ularda millatlararo muomalaning ijobiy an'alariga asoslangan ijtimoiy-madaniy muhit vujudga keltirilsa, bu narsa turli millat o'quvchilari o'rtasida bo'linish va ixtiloflarni bartaraf etishga ko'maklashadi hamda millatlararo muomala tajribasini shakllantirish, mojarolarni oldini olish vazifasini hal etish imkonini beradi.

Bolalar bilan bag'rikenglik tarbiyasi sohasida olib boriladigan ishda ta'lim muhiti, avvalo maktabning pedagoglari - o'qituvchilar, tarbiyachilar, ijtimoiy fan muallimlari, psixologlar, bolalar etakchilari va shu kabilar zimmasiga katta mas'uliyat yuklaydi. Mazkur murakkab masalada, birinchidan, bag'rikenglik tarbiyasining mohiyati, mazmuni va ko'rinishlari to'g'risidagi ma'lumotlar, ikkinchidan, ana shunday tarbiyaning imkoni bo'lgan vositalari, texnologiyalari to'g'risidagi tasavvur va uchinchidan, pedagogiing o'zi bag'rikeng bo'lishi juda zarurdir. Bag'rikenglik - pedagogning vazifalari, ish mazmuni va xarakter taqozo etadigan o'z kasbiga xos zarur fazilat bo'lmog'i kerak. "Bag'rikenglik pedagogikasi" degan tushuncha endilikda tez-tez ishlatilmoqda. Bu tushuncha bag'rikenglik makonini, muloqot va muomala madaniyatini shakllantirishni bildiradi. Bunda odamlar bir-birining ko'nglini tushunib, tashvishlariga hamdard bo'ladi, bir-biriga o'zaro hamnafaslik tuyg'usi bilan yashaydi. [3.154]

Yangi Zelandiya pedagoglari o'qituvchining bu sohadagi o'z vazifasini bajarishi uchun quyidagi yo'nalishlarni taklif qildilar. Masalan, o'qituvchi:

- o'zini taqlid qilsa bo'ladigan namuna deb tushunishlarini anglaydi;
- muloqotni rivojlantirish va mojarolarni tinch yo'l bilan hal etish uchun tegishli ko'nikmalarni o'zlashtirib oladi hamda ulardan foydalanadi;
- muammoni hal etishga ijodiy yondoshuvlarni rag'batlantiradi;
- ta'lim jarayoni qatnashchilarining birgalikdagi amaliy faol harakatlari uchun, bu sohadagi shaxsiy yutuqlar uchun sharoit yaratadi;
- birgalikdagi faoliyat dasturlarini ishlab chiqish va bu sohada qarorlar qabul qilishga o'quvchilar va ota-onalarni jalb qilishga ko'maklashadi;
- tanqidiy fikrlashga, o'zgalarning nuqtai nazarini qadrlashga o'rgatadi, ayni vaqtda nizoli masalalar xususida o'z fikr-mulohazalarini aniq-ravshan ifodalab beradi;
- madaniy xilma-xillikni qadrlaydi, hamda madaniy tafovutlarni va ularning hayotda namoyon bo'lishini tan olishi uchun sharoit yaratib beradi. [2.66]

Olimlarning ta'kidlashicha, bag'rikenglikni shakllantirish maqsadida pedagogika sohasida quyidagi sharoitlarni yaratish zarur:

- ta'lim muassasasida yagona bag'rikenglik muhitini yaratish;
- o'quvchilar va pedagoglarning birgalikdagi hamkorligi orqali teng huquqli muloqotga tayyorligi va qobilligidan iborat bag'rikenglik xislatlarini shakllantirish;
- faol ta'lim usullarining turli shakllaridan foydalanish;
- pedagoglar va o'quvchilarning muomaladagi bag'rikenglik ko'nikmalarini rivojlantirish;
- pedagog xodimlarning psixologik pedagogika sohasidagi bilimdonligini oshirish dasturini ro'yobga chiqarish;
- bag'rikenglik muammosiga oid ma'lumotlilik saviyasini ko'tarish maqsadida o'quvchilarga dars berish saviyasini oshirish. [1.69]

Bag'rikenglikning sifat chegaralari ham borligini pedagog yaxshi bilishi kerak. Bu chegaralar u yoki bu ob'ekt xususidagi qarashlarni to'la-to'kis qabul etish, ularga rozi bo'lish va keng ma'noda do'stona qarashdan tortib, to bevosita yoki bilvosita aloqani nazar-pisand qilmaydigan loqaydlik va beparvolikkacha-odamlarni, fikr-mulohazalarni, vaziyatlarni pinhona yoki oshkora idrok etmaslik, biror kimsaning o'zi bilan teng bo'lishi mumkinligi to'g'risidagi fikrga yo'l qo'ymaslikkacha, toqatsizlik, mojaro, hatto tajovuzkorlikkacha yetib borishi mumkin.

Bag'rikenglik tarbiyasiga oid biron-bir tadbirni o'tkazishdan avval bu haqda jamoatchilik fikrini so'rab ko'rish maqsadga muvofiqdir, bunday tadqiqotdan kuzatilgan maqsad mazkur odamlar orasida toqatsizlik muammosi naqadar o'tkir bo'lib turganligini aniqlashdan; muayyan millat vakillarining o'zga millat, madaniyat, din va siyosiy qarash vakillariga munosabatini o'rganishdan; odamlar kimlarga ko'proq ishonmasliklarini aniqlab ko'rishdan, ularga bag'rikenglik tushunchasining o'zi qanchalik tanish ekanini bilib olishdan iborat. Maktab va kollejlarning o'quvchilarigina emas, hatto oliy o'quv yurtlarining talabalari ham, ko'pincha "bag'rikenglik" tushunchasi bilan tanish emasliklari ish davomida tez-tez ma'lum bo'lib qolmoqda. Shu sababli, "bag'rikenglik" degan umumiy nom bilan munozara klublari - davra suhbatlarini o'tkazish zarur. Buning uchun avvaldan tayyorgarlik ko'rish: tushuncha bilan tanishish, muayyan guruhning tolerantligi yoki notolerantligini aniqlash maqsadida turli usullar yo'li bilan muammoga aniqlik kiritish kerak bo'ladi. Turli guruhlar bilan ish olib borganda, har bir guruhga o'ziga xos ravishda yondoshish talab qilinadi. Masalan, bu ishda oliy o'quv yurtining talabalariga bir kun talab qilinsa, maktab o'quvchilariga uch kun beriladi. Guruhlarda ish olib borilayotganida qisqacha ma'ruzalar o'tkaziladi.

Bag'rikenglik ruhida tarbiyalash jarayonida ta'limning faol interaktiv usullaridan foydalanish ma'quldir. Ta'limning bu usullari - oshkora muhokama modeli bo'lib, u o'quvchilarda bahslashish, munozara qilish va nizolarni tinch yo'l bilan hal etish qobiliyatini rivojlantiradi, ko'pgina fanlarni o'qitishda pedagoglarga yordam beradi. Bolalarga ta'lim berish va pedagoglar jamoasi muammolarini hal etishga yangicha yondoshish uchun o'z o'quvchilari va pedagoglarning hurmati ortib borishini his qiladilar. [3.156]

Mazkur usullardan foydalanilganda o'quvchilarning ta'lim dasturiga qiziqishi oshadi. Ammo, bu natijaga erishmoq uchun, avvalo, madaniy muomala ko'nikmalarini shakllantirishda amaliy yordam berish va trener pedagoglar tayyorlash maqsadida treninglar o'tkazish yo'li bilan pedagoglarning o'ziga ta'lim berish kerak bo'ladi. Bunday treninglarda tarbiya jarayoniga taalluqli bo'lgan ko'pgina masalalar muhokama qilinadi. Kichik guruhlarda ishlash, "Aqliy hujum" va boshqa usullardan foydalanish asosiy vositalar hisoblanadi. Suhbat orqali ta'lim berish o'zgalarning nuqtai nazarini qabul qilish va qo'llab-quvvatlash, halollik va ochiqlikka, madaniyatlararo hamjihatlikka tayyorlashning bir qancha uslublari mavjud. Modellar talim usuliga qarab didaktik yoki empirik bo'lishi, mazmuniga qarab umummadaniy yoki madaniy o'ziga xos bo'lishi, asosiy natijalarga erishish sohasiga qarab, kognitiv, emotsional bo'lishi mumkin yoki fe'l-atvor sohasiga qarab, bir-biridan farqlanadi. Shu asosda guruhlarda o'zaro harakatga tayyorgarlik paytida dasturlarning asosiy tiplari ajratiladi.

Pedagog o'qituvchilarga o'z qobiliyatlarini o'zi baholay olish, mas'uliyat tuyg'usini rivojlantirish, o'zini mustaqilroq his etish imkoniyatini berishi kerak. Bag'rikenglik tushunchasi o'quvchilarning yoshiga va o'rganilayotgan materialning mazmuniga ko'ra asta-sekin shakllanib borishini ta'kidlash kerak. Bag'rikenglikka bag'ishlangan alohida bir dars naqadar

mohirona o'tkazilmasin, faqat uning o'zi bag'rikenglik ongini shakllantira olmaydi. Tarix darslarida bag'rikenglikni shakllantirishga qaratilgan aniq maqsadni ko'zlovchi doimiy ishgina ijobiy natijalarga olib borishi mumkin. O'quvchilar tarixiy jarayonlarida banrikenglikning aniq ravshan namunalari bilan tanishib borgan sayin, bu tushunchaning falsafiy ma'nosini anglash darajasiga ko'tariladilar. Yuqorida ta'kidlangan fikr-mulohazalardan kelib chiqadigan xulosa shuki, bag'rikenglik tarbiyasini o'quv jarayoni bilangina cheklamasdan, mashg'ulotlardan tashqari vaqtlarda ham uzluksiz davom ettirish kerak. Buning uchun "bag'rikenglik" mavzusida turli tadbirlar, anjumanlar, spektakllar, ijodiy ko'riklar o'tkazib turish mumkin. Masalan, adabiy tanlov o'tkazib, qatnashchilarga "Siz bag'rikenglikni qanday tushunasiz?" degan mavzuda insho yozish taklif etiladi. Yohud, foto tanlov o'tkazilib, har bir m uallifning "Dunyoning qiyofasi" yoki "Insoniyat - bag'rikenglik yo'lida" mavzuidagi foto suratlar turkumi yaratiladi. Tarixchi talabalar o'rtasida madaniyatlarning o'zaro ta'sirini, bag'rikenglikning tarixiy ildizlari va zamonaviy muammolarini tasvirlaydigan eng yaxshi muzey kompozitsiyasini yaratishga bag'ishlangan tanlovlar o'tkaziladi. "Madaniyatlar nizosidan tinchlik madaniyatiga" mavzuida milliy madaniyat markazlarining ishtirokida maxsus davra suhbatlari o'tkazish, "Jahon musiqasi" turkumli kechalari, "Bag'rikenglik maktabi" mavzuidagi munozara va shu kabi tadbirlarni o'tkazish katta qiziqish uyg'otishi mumkin. Madaniyatlararo muloqotga bag'ishlangan o'ziga xos klublar yaratish ayniqsa foydali bo'lar edi. Unda turli millat kishilarini muloqotga, muayyan etnos madaniyatini chuqurroq anglashga qiziqtiradigan o'ziga xos etnik taqdimot o'tkaziladi. Bunday tadbirlar milliy parokandalik va yotsirashni bartaraf etishga, turli madaniyatlarning o'zaro hamjihatligiga yordam beradi. [5.45]

"Bag'rikenglikka sayohat" deb atalgan maxsus tarixiy etnografik tadbir ham o'tkazilishi mumkin. Nihoyat, yoshlarning maxsus yozgi oromgohi tashkil etiladi, unga turli tanlovlarning g'oliblari borib, bag'rikenglik tarbiyasi masalalariga bag'ishlangan maxsus trening o'tkazadilar. Mavzuning oxirida yana bir narsani ta'kidlab o'tish kerakki, sabr-qanoat va mehr-oqibat g'oyalari munosib o'rin olmagan oila, do'stlar, ishlab chiqarish tuzilmasi, umuman jamiyat buzg'unchilik jarayonlariga mahkum bo'lishi, o'z ildizlari, tarixiy va milliy an'analarini "eson-omon yashash" istiqbollari, yangilik sari muttasil rivojlanish, huquqiy himoyalani va baxtiyor ravnaq topish istiqbollarini yo'qotishga mahkumdir.

Kelajak avlodning tarbiyasidagi eng asosiy jihat uning ma'naviy sog'lomligidir. Shuning uchun ham ta'lim-tarbiyada bag'rikenglik masalasini keng yoritish muhim o'rinda turadi. Hamma joyda va barcha sohada bag'rikenglik muhitini yaratish shubhasiz oson vazifa emas. Ayni paytda ta'lim muassasalarida bag'rikenglik ongini shakllantirish va madaniyatlararo muloqotni o'rgatishga qaratilgan ta'lim dasturlari va texnologiyalarini yaratib hayotga tatbiq etish o'ziga xos o'rinni egallaydi. Yoshlarni bag'rikenglik ruhida tarbiyalash ular tafakkurining o'zgarishi, jamiyatda o'z o'rnini topishi va ijtimoiy munosabatlarga moslashuvini yanada rivojlantiradi.

Adabiyotlar

1. Белолева Г.В., Шмелева Г.М. Толерантность в педагогике. М., 2002.
2. Библер В. Целостная концепция школы диалога культур. Теоретические основы программы // Психологическая наука и образование. М., 1999. № 4.
3. Murtazayeva R. O'zbekistonda millatlararo munosabatlar va bag'rikenglik. T; "Universitet". 2007.

4. Samadova.S.S. Ma`naviy-ma`rifiy tadbirlar samaradorligini oshirishning pedagogik asoslari. (o`quv-uslubiy qo`llanma). "Durdona", 2020.

O'QUVCHILARNING MATEMATIK BILIMLARINI UNIVERSAL HARAKAT ORQALI MODELLASHTIRISH

Jamolov Shahboz Jamil o'g'li

Toshkent kimyo-texnologiya instituti Shahrisabz filiali katta o'qituvchisi.

Ziyaev Umrzoq Murodovich

Toshkent kimyo-texnologiya institute Shahrisabz filiali katta o'qtuvchisi.

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada Davlat ta'lim standartlarini boshlang'ich sinflarda qo'llash natijasida beradigan samaralari, ularni modellashtirish metodi orqali qo'llab yanada oshirish haqida keltirilgan. Undan tashqari modellashtirish metodida universal harakatlarni joriy etish haqida ham fikr yuritilgan.*

***Kalit so'zlar:** modellashtirish, DTS, universal harakat, muvaffaqiyat muhiti, intere faol*

МОДЕЛИРОВАНИЕ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ЗНАНИЙ УЧАЩИХСЯ ЧЕРЕЗ УНИВЕРСАЛЬНОЕ ДВИЖЕНИЕ

Джамолов Шахбоз Джамиль оглы

Старший преподаватель Шахрисабзского филиала Ташкентского химико-технологического института.

Зияев Умрзоқ Муродовичлы

Старший преподаватель Шахрисабзского филиала Ташкентского химико-технологического института.

***Аннотация:** В данной статье рассматриваются последствия применения ГОСО в начальных классах и их дальнейшее применение посредством метода моделирования. Кроме того, рассматривалось введение всеобщего движения в метод моделирования*

***Ключевые слова:** моделирование, ДТС, универсальное действие, среда успеха, интерактив.*

MODELING STUDENTS' MATHEMATICAL KNOWLEDGE THROUGH UNIVERSAL MOTION

Jamolov Shahboz Jamil ogli

Senior Lecturer, Shahrisabz Branch, Tashkent Institute of Chemical Technology.

Ziyaev Umrzoq Murodovich

Senior Lecturer, Shahrisabz Branch, Tashkent Institute of Chemical Technology.

***Annotation:** This article discusses the effects of applying the State Education Standards in the primary grades and their further application through the modeling method. In addition, the introduction of universal motion in the method of modeling was considered*

***Keywords:** modeling, DTS, universal action, success environment, interactive*

105	Роль педагогических технологий в развитии профессионального навыка педагогов. Мавлонова Б.С	531
106	Integrativ yondashuv jarayonida texnologiya ta'lim o'qituvchilarini tayyorlashda muammoli o'qitish texnologiyasidan foydalanish Ishmuradova G.I	537
107	Principles of integrating language teaching and learning Sayitova K.H	543
108	Использование пословиц в обучение английского языка как второй язык Исроилжанова Б.А	547
109	Ҳозирги замон педагогининг касбий шакллантириш мулоқот маданиятининг ўрни. Рустамова З.	552
110	“Ko'p fazali elektr zanjirlari mavzusini samarali o'qitish metodini ishlab chiqish” Zaynobiddinov S, To'lqinov M.E	555
111	Chet tili darslarida til o'rganishga qaratilgan o'quv o'yinlari samarasi Sadoqat P.Sh	563
112	Yoshlarni bag'rikenglik ruhida tarbiyalash dolzarb pedagogik muammo sifatida. Samadova S.S	567
113	O'quvchilarning matematik bilimlarini universal harakat orqali modellashtirish Jamolov Sh.J., Ziyaev U.M	572
114	Infografika zamonaviy ta'limda ma'lumotlarni taqdim etishning innovatsion usuli sifatida Siddiqov I.M., Egamanazarova S.X	577
115	Bo'lajak fizika o'qituvchisining mantiqiy fikrlash kompetensiyasini rivojlantirishda integratsion ta'lim (optika bo'limi misolida) Toshpulatova Sh.O., Xushmurodova M.A.	583
116	Umumiy o'rta ta'lim maktablarida fizika fanidan adobe flash dasturida virtual laboratoriyalar yaratish Usmonova S.T	586
117	Tarbiya fani darsliklarida “Tanqidiy fikrlash”ga doir mavzularning milliy ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni Valiyeva L	590
118	Zardushtiyalarda oila tarbiyasi: qizlarni oqilona tarbiyalash va ayol erki ezgu g'oyalar sifatida Rahmatova F.Q	595
119	Blended ta'lim muhitiда филолог талабаларнинг ёзув компетенциясини такомиллаштириш механизми Азизов С.У	600
120	Ёш баскетболчилар тренировкасининг асослари Ахмедов У.У	605
121	Педагогикада меҳнат тарбиясининг ахамияти Гаппаров Б.Н	609